

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Marszałek Senatu

Druk nr 665
Warszawa, 10 czerwca 2016 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Panu Marszałkowi podjętą przez Senat na 19 posiedzeniu w dniu 9 czerwca 2016 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

- **o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego** wraz z projektem tej ustawy.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Jana Rulewskiego do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem

(-) Stanisław Karczewski

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 9 czerwca 2016 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu
za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz
niepodległego bytu Państwa Polskiego**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Jednocześnie upoważnia senatora Jana Rulewskiego do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Stanisław KARCZEWSKI

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

Art. 1. W ustawie z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1583) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8:

a) w ust. 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji.”,

b) uchyla się ust. 1b i 1c,

c) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Żądanie odszkodowania lub zadośćuczynienia należy zgłosić odpowiednio w sądzie okręgowym lub wojskowym sądzie okręgowym, który wydał postanowienie o stwierdzeniu nieważności orzeczenia.”,

d) ust. 2c otrzymuje brzmienie:

„2c. Żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia za szkodę i krzywdę wynikłe z wydania lub wykonania decyzji, o której mowa w ust. 1, należy zgłosić w sądzie okręgowym, w którego okręgu zamieszkuje osoba składająca żądanie.”;

2) po art. 8a dodaje się art. 8b w brzmieniu:

„Art. 8b. 1. Osobie, która otrzymała status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych na podstawie ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. poz. 693 i 1220), przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.

2. Przepisy art. 8 ust. 1 zdanie drugie, ust. 2c i ust. 3–5 stosuje się odpowiednio.”;

3) w art. 11 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przepisy art. 8–10 mają odpowiednie zastosowanie również wobec osób, co do których zachodzą przesłanki do stwierdzenia nieważności orzeczenia, jeżeli oskarżonego uniewinniono lub postępowanie umorzono z powodów, o których mowa w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu postępowania karnego, i nie zostało prawomocnie zasądzone odszkodowanie i zadośćuczynienie, a osoby te były zatrzymane lub tymczasowo aresztowane.”;

4) po art. 11 dodaje się art. 11a w brzmieniu:

„Art. 11a. Roszczenia o odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę nie przedawniają się.”;

5) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Art. 13. Koszty postępowania w sprawach objętych ustawą, w tym z tytułu ustanowienia pełnomocnika, ponosi Skarb Państwa.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel uchwalenia ustawy oraz różnice pomiędzy dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Podstawowym celem projektu jest poszerzenie zakresu podmiotowego ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego o osoby, które poniosły szkodę lub doznały krzywdy w związku z wydaniem wobec nich, niewykonanych orzeczeń sądowych albo niewykonanych decyzji o internowaniu w stanie wojennym. Brak możliwości dochodzenia roszczeń przez te osoby został zasygnalizowany w skierowanym do Senatu wystąpieniu Rzecznika Praw Obywatelskich.

Kolejnym celem projektu jest wyeliminowanie formalnego ograniczenia, co do możliwości dochodzenia roszczeń w postaci rocznego terminu, liczonego od dnia uprawomocnienia się stwierdzenia nieważności orzeczenia, na zgłoszenie roszczenia o odszkodowanie lub zadośćuczynienie, a także wyraźne wskazanie, że wszystkie roszczenia dochodzone na podstawie zmienianej ustawy nie podlegają przedawnieniu.

Projekt poszerza też zakres podmiotowy ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego o osoby, które otrzymały status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych na podstawie ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych.

Pozostałe zakładane zmiany mają charakter porządkowy i doprecyzowujący.

W obecnym stanie prawnym, zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, osobie wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu, w związku z wprowadzeniem stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji. Brzmienie tego przepisu wyłącza z zakresu ustawy możliwość dochodzenia odszkodowania lub zadośćuczynienia wynikłych z wydania orzeczenia lub decyzji. Tak też ten przepis funkcjonuje w praktyce orzeczniczej

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2013 r., IV KK 292/12, LEX nr 1277775 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 23 listopada 2011 r., II AKa 325/11, LEX nr 1129767).

W skierowanym do Senatu wystąpieniu Rzecznik Praw Obywatelskich podkreśla, że ograniczenie odszkodowania i zadośćuczynienia jedynie do wykonania orzeczenia (decyzji), z jednoczesnym pozbawieniem osób represjonowanych dochodzenia roszczeń z tytułu wydania orzeczenia (decyzji), powoduje, że znaczna część dolegliwych represji i krzywd nie podlega rekompensacie. Poza odpowiedzialnością odszkodowawczą Skarbu Państwa pozostają takie represje jak konieczność ukrywania się, utrata pracy oraz utrata przywilejów emerytalno-rentowych (co również częstokroć powodowało pogorszenie się sytuacji finansowej całej rodziny represjonowanego). Obecny stan prawny skutkuje też niemożnością zadośćuczynienia za krzywdy wynikłe z psychicznych przeżyć całej rodziny osoby represjonowanej. Stąd pomimo, że orzeczenie lub decyzja nie weszła w fazę wykonania, to stwierdzić można, iż następowała szkoda, która powstała już w efekcie samego wydania orzeczenia lub decyzji. Regulacja wyłączająca spoza zakresu odszkodowania i zadośćuczynienia szkodę i krzywdę wynikłą z wydania bezprawnego orzeczenia lub decyzji jest niezgodna z konstytucyjną zasadą sprawiedliwości społecznej wynikającej z art. 2 Konstytucji. Taka regulacja pozbawia też jednostkę odszkodowania i zadośćuczynienia za niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej. Dochodzenie tego typu roszczeń na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego jest w zasadzie niemożliwe (należy bowiem wykazać winę sprawcy szkody) i w tym stanie rzeczy państwo polskie może zadośćuczynić takim szkodom, jedynie poprzez odpowiednią nowelizację ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Przepis art. 8 ust. 1 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego – w zakresie, w jakim ogranicza prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia jedynie do skutków wynikających z wykonania orzeczenia lub decyzji, z pominięciem innych skutków wynikających z ich wydania – był przedmiotem rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego (postanowienie TK z dnia 2 grudnia 2014 r., sygn. akt SK 7/14). Trybunał, z jednej strony, umorzył postępowanie uznając, że nie może merytorycznie ocenić zaskarżonej przesłanki ponieważ stanowi to zaniechanie prawodawcze. Z drugiej strony, co istotne, Trybunał

podkreślił, że orzeczenie w tej sprawie nie powinno być rozumiane jako wyraz dezaprobaty dla opozycjonistów, którzy ukrywali się przed internowaniem lub tymczasowym aresztowaniem, ani tym bardziej jako przejaw lekceważenia szkód wyrządzonych im przez władze PRL. Trybunał dostrzegł potrzebę zadośćuczynienia także tym osobom, zaznaczając, że wyrządzenie im szkody nie było rezultatem jednostkowych błędów i nadużyć organów władzy, ale celowym i planowanym odwetem za działalność na rzecz wolności i demokracji. Za możliwie najszerszym zakresem tego typu świadczeń, zdaniem Trybunału, przemawia konieczność ochrony godności i wolności człowieka (naruszanych na skutek represji politycznych i wymuszonego ukrywania się przed organami ścigania w obawie przed bezprawnym internowaniem lub aresztowaniem (art. 30 i art. 31 Konstytucji), ale także poczucie sprawiedliwości społecznej, wzmocnione przez konstytucyjną deklarację wdzięczności wobec osób walczących o niepodległość (art. 2 i preambuła do Konstytucji).

Należy też zauważyć, że zgodnie z tekstem pierwotnym ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, odszkodowanie i zadośćuczynienie przysługiwało w wyniku wydania orzeczenia albo decyzji, a nie było konieczne jej wykonanie (art. 8 ust. 1 ustawy, tekst pierwotny: Dz. U. z 1991, Nr 34, poz. 149). Osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia, przysługiwało od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wydania takiego orzeczenia. Obecne brzmienie tego przepisu jest efektem nowelizacji zainicjowanej poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (druk nr 595, wpłynął do Sejmu dnia 5 kwietnia 2006 r.). W swym pierwotnym brzmieniu powyższy projekt nie zmieniał treści art. 8 ust. 1, pozostając przy sformułowaniu, że „przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wydania orzeczenia albo decyzji”. Do zmiany doszło na posiedzeniu Podkomisji Nadzwyczajnej do rozpatrzenia projektu ustawy Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka dnia 11 lipca 2006 r., gdzie art. 8 ust. 1 otrzymał brzmienie: „Osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję określoną w art. 43 ust. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym (...) przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji”. Pojęcie „wydanie” orzeczenia albo decyzji zamieniono na „wykonanie” orzeczenia albo decyzji. Ustawodawca nie wskazał przy tym żadnych

argumentów, ani racji, które przemawiałyby za tą zmianą. Ustawa, która ją wprowadziła (z dnia 19 września 2007 r. o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego – Dz. U. z 2007 r. Nr 191, poz. 1372) weszła w życie z dniem 18 listopada 2007 r.

Należy podnieść, że w efekcie zaproponowanej nowelizacji art. 8 ust. 1 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego możliwym będzie dochodzenie odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłe nie tylko z samego wykonania orzeczenia albo decyzji, ale także (szerzej) z ich wydania.

Zmiana art. 8 ust. 2c ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego jest techniczno-legislacyjną konsekwencją zasadniczej nowelizacji ustępu 1 w tym artykule.

Nowelizacja art. 8 ust. 2 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zmierza do wykreślenia zastrzeżenia, że żądanie odszkodowania lub zadośćuczynienia można zgłosić w terminie roku od daty uprawomocnienia się postanowienia stwierdzającego nieważność orzeczenia. Przepis ten, w sposób nieuzasadniony, ogranicza obecnie możliwość dochodzenia roszczeń. W wyniku projektowanej zmiany brak będzie formalnych przeszkód do późniejszego dochodzenia roszczeń.

Samo uchylenie proceduralnego rozwiązania, zgodnie z którym żądanie odszkodowania lub zadośćuczynienia należy zgłosić w terminie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia nie rozwiąże jednak wątpliwości związanych z materialną instytucją przedawnienia roszczeń. Stąd projekt przewiduje dodanie do ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nowego art. 11a, który obejmuje wszystkie roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie dochodzone na podstawie przepisów zmienianej ustawy.

Nie budzi wątpliwości sam cywilnoprawny charakter roszczeń. Tak ostatecznie przesądziła praktyka stosowania przepisów (m. in. uchwała SN z dnia 28 października 1993 r., I KZP 21/93). Nie budzi też wątpliwości, że termin przedawnienia roszczeń jest terminem w rozumieniu art. 117 § 1 kc. Jak argumentuje Sąd Najwyższy skoro ustawa o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie normuje skutków upływu tego terminu,

przez to mają zastosowanie rozwiązania przyjęte w prawie cywilnym (uchwała SN z dnia 30 września 1993 r., I KZP 7/93). Wątpliwość budzi natomiast sposób liczenia upływu terminu przedawnienia. Zgodnie z zasadami ogólnymi termin przedawnienia wynosi lat dziesięć (art. 118 kc), a bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne (art. 120 § 1 zdanie pierwsze kc). Stąd powstaje pytanie, od kiedy roszczenia dochodzone na podstawie ustawy stają się wymagalne. Czy z dniem powstania szkody, czy też od dnia wejścia w życie ustawy (ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, czy też jej poszczególnych nowelizacji). Dodatkowych komplikacji może dostarczyć art. 442¹ § 1 kc, zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia (jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę). Jeśli normę tę uznać za właściwą, to odczytując przepis dosłownie należałoby stwierdzić, że roszczenia byłyby przedawnione już z chwilą wejścia w życie ustawy, która je kreowała. Jedynym złagodzeniem przepisów byłaby norma, zgodnie z którą jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia (art. 442¹ § 2 kc).

Dodanie do ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nowego art. 11a (oraz w konsekwencji zmiana art. 11 ust. 1), zgodnie z którym roszczenia o odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę nie przedawniają się, jednoznacznie rozstrzygnie powyższe wątpliwości. Takie rozwiązanie wydaje się też być zgodne z pierwotnymi założeniami ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, uwzględniającymi brak realnych możliwości dochodzenia roszczeń w latach poprzedzających przemiany ustrojowe w Polsce.

Zwraca uwagę, że ustawa o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego przewiduje obecnie roczny termin na żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia jedynie w przypadku,

gdy żądanie to jest wynikiem wcześniejszego stwierdzenia nieważności orzeczenia. Sama możliwość uzyskania stwierdzenia nieważności orzeczenia nie jest ograniczona żadnymi terminami. Ustawa wyłącza natomiast przedawnienie roszczeń w tych przypadkach, gdy z przyczyn obiektywnych nie można żądać stwierdzenia nieważności. Czyni tak w art. 11 ust. 1 (wobec osób uniewinnionych lub osób w stosunku do których postępowanie umorzono) oraz w ust. 2 tego artykułu (wobec osób pozbawionych życia lub wolności bez przeprowadzenia postępowania zakończonego orzeczeniem).

Ustawa o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego pomija kwestie dotyczące przedawnienia w przypadku – wprowadzonych w wyniku kolejnych nowelizacji – możliwości dochodzenia roszczeń przez osoby internowane w stanie wojennym oraz przez osoby powołane w tym okresie do służby wojskowej za działalność niepodległościową. Brak w tym przypadku jednoznacznego rozstrzygnięcia, co do terminów przedawnienia, także w obliczu wyżej wskazanych wątpliwości, uznać należy za niezamierzony błąd ustawodawcy. Wprowadzenie jednolitego rozwiązania, zgodnie z którym wszystkie roszczenia dochodzone na podstawie ustawy nie przedawniają się (nowy art. 11a), pozwoli jednoznacznie rozstrzygnąć nie tylko co do przedawnienia roszczeń będących wynikiem stwierdzenia nieważności orzeczenia, ale również roszczeń związanych z internowaniem lub powołaniem do wojska w stanie wojennym.

Ostania z zasadniczych zmian wprowadzanych projektem dotyczy dalszego poszerzenia zakresu podmiotowego ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Nowododawany art. 8b przyjmuje założenie, zgodnie z którym osobie, o potwierdzonym statusie działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z działalności lub represji, o których mowa w tej ustawie. Same zasady nabywania statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych określa ustawa z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych. Jej celem jest przyznanie szczególnego statusu osobom angażujących się w latach 1956–1989 w działalność antykomunistyczną. Ustawa ta wprowadza precyzyjne procedury pozwalające na weryfikację działalności lub represji będących podstawą

potwierdzenia statusu takich osób. Jeśli przyjąć, że jednym z celów ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego jest usunięcie przeszkód uniemożliwiających dochodzenie roszczeń odszkodowawczych przez osoby pozbawione tego uprawnienia w latach poprzedzających przemiany ustrojowe w Polsce to wprowadzenie nowego art. 8b uznać trzeba za szczególnie uzasadnione.

Projekt ustawy zawiera także dodatkowe zmiany, których celem jest doprecyzowanie już obowiązujących rozwiązań, które w opinii projektodawców wywołują wątpliwości interpretacyjne i tym samym wpływają negatywnie na jednolitość stosowania przepisów ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. W tym zakresie projekt wprowadza nowe brzmienie art. 13 ustawy. Znowelizowane przepisy jednoznacznie przesądzają, że w sprawach objętych ustawą koszty pomocy prawnej ponosi Skarb Państwa.

Zmianą porządkową jest przywrócenie ustawie zgodności z zasadami techniki prawodawczej, poprzez uchylenie w art. 8 ustępów 1b i 1c, odwołujących się do ust. 1a, uznanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 21/09 za niezgodny z Konstytucją (utracił moc 10 marca 2011 r.).

2. Założenia projektów podstawowych aktów wykonawczych

Projekt nie wymaga wydania aktów wykonawczych.

3. Konsultacje

W trakcie prac nad projektem wystąpiono o opinię do:

- 1) Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- 2) Ministra Finansów,
- 3) Rzecznika Praw Obywatelskich,
- 4) Instytutu Pamięci Narodowej,
- 5) Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych,
- 6) Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa,
- 7) Sądu Najwyższego,
- 8) Krajowej Rady Sądownictwa,

- 9) Naczelnej Rady Adwokackiej,
- 10) Krajowej Rady Radców Prawnych,
- 11) Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,
- 12) Stowarzyszenia Sieć Solidarności,
- 13) Fundacji Ośrodka „Karta”,
- 14) Stowarzyszenia Wolnego Słowa,
- 15) Fundacji Wolność i Pokój,
- 16) NSZZ „Solidarność”,
- 17) Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
- 18) Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- 19) Stowarzyszenia 13 grudnia.

Swoje opinie przedstawili:

- 1) Minister Sprawiedliwości,
- 2) Minister Finansów,
- 3) Rzecznik Praw Obywatelskich,
- 4) Instytut Pamięci Narodowej,
- 5) Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych,
- 6) Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa,
- 7) Sąd Najwyższy,
- 8) Krajowa Rada Sądownictwa,
- 9) NSZZ „Solidarność”,
- 10) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- 11) Stowarzyszenie 13 grudnia.

Przedstawione opinie popierają ogólny cel projektowanej ustawy i kierunek zaproponowanych zmian związanych przede wszystkim z możliwością dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wynikłych z wydania niewykonanych orzeczeń lub decyzji oraz z wyeliminowaniem ograniczenia w postaci rocznego terminu na zgłoszenie żądania naprawienia szkody wynikłej z uznanego za nieważne orzeczenia.

Poszerzenie zakresu podmiotowego ustawy o osoby o potwierdzonym statusie działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych na podstawie ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych nastąpiło w wyniku poprawki zgłoszonej

podczas pierwszego czytania projektu ustawy, w następstwie postulatu przedstawionego przez Stowarzyszenie 13 grudnia.

Rozwiązanie, zgodnie z którym dochodzone na podstawie ustawy roszczenia o odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę nie przedawniają się, zostało uwzględnione w projekcie w wyniku uwagi zgłoszonej przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Tym samym nie uwzględniono propozycji Ministra Finansów, aby wydłużyć termin na zgłoszenie żądania odszkodowania lub zadośćuczynienia z jednego roku do dwóch lat od daty uprawomocnienia się postanowienia o stwierdzeniu nieważności orzeczenia.

W wyniku uwagi Ministra Sprawiedliwości i Prokuraturii Generalnej wprowadzono zmianę w art. 1 pkt 1 lit. b projektu porządkującą przepisy poprzez uchylenie jednostek redakcyjnych odwołujących się do przepisów, które utraciły moc w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Minister Sprawiedliwości zakwestionował także potrzebę – przewidzianego na wcześniejszych etapach prac nad projektem – doprecyzowania art. 3 ust. 1 ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego polegającą na wyraźnym wskazaniu, że wśród uprawnionych do występowania z wnioskiem o stwierdzenie nieważności orzeczenia jest prokurator Instytutu Pamięi Narodowej. Uwagę Ministra Sprawiedliwości uwzględniono. Doprecyzowanie art. 3 ust. 1 wobec ogólnych unormowań ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze uznać należy za zbędne.

Projekt ustawy przewidywał także regulację przejściową, zgodnie z którą nie stanowi przeszkody do rozpoznania sprawy prawomocne orzeczenie, wydane na podstawie przepisów dotychczasowych przyznające odszkodowanie lub zadośćuczynienie za poniesioną szkodę lub doznaną krzywdę wynikającą z wykonania, a nie wydania orzeczenia albo decyzji albo oddalające żądanie odszkodowania lub zadośćuczynienia za poniesioną szkodę lub doznaną krzywdę wynikającą z wydania, a nie wykonania orzeczenia albo decyzji. Takie rozwiązanie, w wyniku uwagi Prokuraturii Generalnej, uznano za zbędne. Miałoby ono wartość informacyjną i potwierdzałoby jedynie, że z uwagi na brak tożsamości podstawy prawnej i podstawy faktycznej roszczenia, w przedmiotowych przypadkach nie dojdzie do powagi rzeczy osądzonej.

Nie uwzględniono uwagi zgłoszonej przez NSZZ „Solidarność”, co do brzmienia zmiany dokonywanej w art. 1 pkt 1 lit. a. Należy stwierdzić, że projekt ustawy nie pozbawia małżonka, dzieci i rodziców osoby represjonowanej prawa do odszkodowania i zadośćuczynienia. Projektowane przepisy nowelizują bowiem jedynie art. 8 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, pozostawiając bez zmian dotychczasowe brzmienie zdania drugiego w tym przepisie.

Nieuwzględnienie pozostałych uwag zgłoszonych przez podmioty opiniujące wynika z przyjęcia konkurencyjnych, zaprezentowanych wyżej rozwiązań.

Do skutków finansowych projektowanych rozwiązań odniósł się w swoim wystąpieniu Minister Finansów (między innymi dostrzegając potrzebę zajęcia stanowiska w sprawie projektu przez Radę Ministrów) oraz Prezes Instytutu Pamięci Narodowej.

4. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej regulacji jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

<p>Nazwa projektu</p> <p>Projekt ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego</p> <p>Przedstawiciel wnioskodawcy Senator Jan Rulewski</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Szymon Giderewicz, tel. 22 694 9097</p> <p>Kontakt do opiekuna oceny skutków regulacji Katarzyna Majewska, tel. 22 694 9259</p>	<p>Data sporządzenia 05.05.2016 r.</p> <p>Źródło Rzecznik Praw Obywatelskich</p> <p>Nr druku 109, 109S, 109X</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

- Brak możliwości dochodzenia roszczeń przez osoby, które poniosły szkodę lub doznały krzywdy w związku z **wydaniem** wobec nich **niewykonanych** orzeczeń sądowych albo **niewykonanych** decyzji o internowaniu w stanie wojennym.
- W obecnym stanie prawnym, dochodzenie roszczeń przysługuje wyłącznie osobom, co do których takie decyzje zostały zrealizowane. Tymczasem sam fakt wydania decyzji niósł ze sobą znaczne niekiedy represje i krzywdy. Wiązały się one z m.in.:
- koniecznością ukrywania się,
 - utratą pracy,
 - utratą przywilejów emerytalno-rentowych (co również powodowało pogorszenie się sytuacji finansowej całej rodziny represjonowanego),
 - krzywdami wynikłymi z psychicznych przeżyć całej rodziny osoby represjonowanej.
- Brak możliwości dochodzenia roszczeń przez działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osoby represjonowane z powodów politycznych (w przypadku, gdy nie stwierdzono wobec nich nieważności orzeczenia – poza wyjątkami wskazanymi w art. 8 ust. 1 i art. 8a ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego).
 - Brak możliwości dochodzenia roszczeń z uwagi na upływ rocznego terminu przedawnienia, liczonego od dnia uprawomocnienia się stwierdzenia nieważności orzeczenia.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

1. Umożliwienie dochodzenia odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłe nie tylko z samego wykonania orzeczenia albo decyzji, **ale także (szerzej) z ich wydania**.
2. Umożliwienie dochodzenia roszczeń przez działaczy opozycji antykomunistycznej oraz osoby represjonowane z powodów politycznych.
3. Usunięcie rocznego terminu na dochodzenie na zgłoszenie roszczenia.
4. Wprowadzenie zasady nieprzedawniania się roszczeń.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Ze względu na specyfikę zagadnienia porównanie z rozwiązaniami przyjętymi w innych krajach jest niecelowe.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby represjonowane, co do których zostały <u>wydane</u> , <u>ale niewykonane</u> orzeczenie lub decyzja o internowaniu w stanie wojennym (a w wypadku śmierci – małżonkowie,	około 5 000 (liczba osób, w stosunku do których wydano lecz nie wykonano orzeczenia i decyzji wynosi kilka procent wszystkich dotychczasowych spraw)	Szacunki IPN	Możliwość uzyskania odszkodowania

rodzice, dzieci)			
Osoby, które otrzymały status działaczy opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych – wobec których nie stwierdzono nieważności orzeczenia albo nie wydano decyzji o internowaniu	600–700 (połowa z 1400 osób, które do kwietnia 2016 r. złożyły wnioski o nadanie statusu działacza opozycji antykomunistycznej)	Szacunki Stowarzyszenia „13 grudnia”	Możliwość uzyskania odszkodowania
Osoby, które wyrokiem sądowym miały stwierdzoną nieważność orzeczeń, a w ciągu roku nie złożyły wniosku o odszkodowania	Brak danych		Możliwość uzyskania odszkodowania

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt został pozytywnie przyjęty przez większość podmiotów, które przedstawiły opinie w ramach konsultacji.

Uwagi legislacyjne zgłosili Minister Sprawiedliwości oraz Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa (uwagi zostały uwzględnione).

Uwagi merytoryczne do projektu dotyczyły:

- poszerzenia zakresu podmiotowego ustawy o osoby o potwierdzonym statusie działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych (Stowarzyszenie „13 grudnia”) – uwaga została uwzględniona,
 - przedawnienia roszczeń o odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę:
 - zniesienie przedawnienia (Rzecznik Praw Obywatelskich),
 - wydłużenie okresu przedawnienia do 2 lat (Minister Finansów)
- uwzględniono stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2016 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	107,9	107,9	107,9	0	0	0	0	0	0	0	0	323,8
budżet państwa	107,9	107,9	107,9	0	0	0	0	0	0	0	0	323,8
Saldo ogółem	-107,9	-107,9	-107,9	0	0	0	0	0	0	0	0	-323,8
budżet państwa	-107,9	-107,9	-107,9	0	0	0	0	0	0	0	0	-323,8

Źródła finansowania

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Projektowana ustawa spowoduje wzrost wydatków budżetu państwa związanych z wypłatą odszkodowań Skarbu Państwa.

Z danych Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że w 2015 r. odszkodowania lub zadośćuczynienia na mocy omawianej ustawy przyznano 388 osobom w łącznej kwocie 22 mln zł (średnia wysokość przyznanego odszkodowania lub zadośćuczynienia wynosiła 56,8 tys. zł). Dla porównania w 2012 r. odszkodowania przyznano 379 osobom w łącznej kwocie 11,6 mln zł (średnia wysokość przyznanego odszkodowania wynosiła 30,6 tys. zł).

Ze względu na brak danych dotyczących wielkości grupy osób, które wyrokiem sądowym miały stwierdzoną nieważność orzeczeń, a w ciągu roku nie złożyły wniosku o odszkodowania (trzecia grupa podmiotów, o których mowa w pkt 4 OSR) brak jest możliwości oszacowania **pełnych skutków finansowych** projektowanej ustawy.

Skutki finansowe projektowanej ustawy (oszacowane tylko dla dwóch pierwszych grup podmiotów, o których mowa w pkt 4 OSR) wyniosą łącznie około **323,8 mln zł** – przy założeniu, że liczba osób uprawnionych wynosi 5 700 (szacunki IPN oraz Stowarzyszenia „13 grudnia”) oraz, że średnia

wysokość przyznanego odszkodowania lub zadośćuczynienia wynosi 56,8 tys. zł (dane Ministerstwa Sprawiedliwości).

Dodatkowo należy założyć, że kwota ta nie zostanie wypłacona jednorazowo (w jednym roku), lecz w ciągu kilku najbliższych lat. Przyjmując – podobnie jak IPN w swoich szacunkach – że odszkodowania zostaną wypłacone w ciągu 3 lat od wejścia w życie projektowanej ustawy, roczne skutki dla budżetu państwa wyniosą około 107,9 mln zł.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2016 r.)	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	107,9	107,9	107,9	0	0	0	323,8
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Oszacowano analogicznie jak w pkt 6 OSR.							

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

Komentarz:

9. Wpływ na rynek pracy

Nie dotyczy

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Nie dotyczy.	

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Nie dotyczy

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie dotyczy

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Nie dotyczy

Warszawa, 22 czerwca 2016 r.

BAS-WAPEiM-1334/16

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Jan Rulewski) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

W projekcie przewidziano zmianę ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1583; dalej: ustawa). Zmiana dotyczy poszerzenia zakresu podmiotowego ustawy o osoby, które poniosły szkodę lub doznały krzywdy w związku z wydaniem wobec nich, niewykonanych orzeczeń sądowych albo niewykonanych decyzji o internowaniu w stanie wojennym. Osobom tym przysługiwałoby od Skarbu Państwa odszkodowanie i zadośćuczynienie. Zaproponowano usunięcie przepisu ustawy określającego roczny termin na zgłaszanie żądania odszkodowania lub zadośćuczynienia oraz wprowadzenie zasady nieprzedawniania się roszczeń dochodzonych na podstawie zmienianej ustawy. Zgodnie z projektem odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę przysługiwałoby także osobom, które otrzymały status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych na podstawie ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. poz. 993 i 1220).

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Projekt ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego **nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.**

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

M. Warciński

Michał Warciński

Warszawa, 22 czerwca 2016 r.

BAS-WAPEiM-1333/16

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Jan Rulewski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

W projekcie przewidziano zmianę ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1583; dalej: ustawa). Zmiana dotyczy poszerzenia zakresu podmiotowego ustawy o osoby, które poniosły szkodę lub doznały krzywdy w związku z wydaniem wobec nich, niewykonanych orzeczeń sądowych albo niewykonanych decyzji o internowaniu w stanie wojennym. Osobom tym przysługiwałoby od Skarbu Państwa odszkodowanie i zadośćuczynienie. Zaproponowano usunięcie przepisu ustawy określającego roczny termin na zgłaszanie żądania odszkodowania lub zadośćuczynienia oraz wprowadzenie zasady nieprzedawniania się roszczeń dochodzonych na podstawie zmienianej ustawy. Zgodnie z projektem odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę przysługiwałoby także osobom, które otrzymały status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych na podstawie ustawy z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. poz. 993 i 1220).

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje kwestii zawartych w przepisach opiniowanego projektu.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy projektu nie należą do materii regulacji prawa UE.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

M. Warciński

Michał Warciński

SZEF KANCELARII SENATU

Ewa Polkowska

SK-0401-6/16

Warszawa, dnia 14 czerwca 2016 r.

Szanowny Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przesłaniem do Sejmu, podjętej przez Senat na 19. posiedzeniu uchwały z dnia 9 czerwca 2016 r. w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (wraz z projektem tej ustawy), pragnę przekazać Panu Ministrowi stanowiska podmiotów zewnętrznych przesłane do Senatu w toku postępowania zmierzającego do wypracowania przedmiotowego projektu ustawy.

Stanowiska w sprawie projektu ustawy przedstawiły następujące podmioty:

- 1) Sąd Najwyższy,
- 2) Krajowa Rada Sądownictwa,
- 3) Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- 4) Rzecznik Praw Obywatelskich,
- 5) Instytut Pamięci Narodowej - Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,
- 6) Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa,
- 7) NSZZ "Solidarność",
- 8) Szef Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych,
- 9) Minister Sprawiedliwości,
- 10) Stowarzyszenie "13 grudnia",
- 11) Minister Finansów.

Ponadto pismo w sprawie projektu ustawy przekazał Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Z wyrazami szacunku

Km 104/16

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Warszawa, dnia 18 kwietnia 2016 r.

BSA II-021-122/16

**Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z dnia 30 marca 2016 r., BPS/KU-034/109/6/16 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (druk senacki nr 109)**.

Z wyrazami szacunku,

Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW I ANALIZ
Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

Warszawa, dnia 18 kwietnia 2016 r.

BSA II-021-122/16

Opinia

w sprawie senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (projekt z dnia 11 marca 2016 r.)

Przedstawiony do zaopiniowania senacki projekt ustawy stanowi kolejną nowelizację ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1583). Jest to kontynuacja szczególnej roli Senatu RP przy opracowywaniu tego aktu prawnego, bowiem Senat był autorem pierwszego projektu ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz większości zmian poszerzających zakres jej obowiązywania.

Godne akceptacji jest zaproponowane w projekcie rozszerzenie zakresu podmiotowego ustawy (w art. 8 ust. 1) o osoby, które poniosły szkodę lub doznały krzywdy w związku z wydaniem wobec nich niewykonanych orzeczeń sądowych albo niewykonanych decyzji o internowaniu w stanie wojennym. Jest to uzasadnione tym bardziej, że w nowelizacji z dnia 19 września 2007 r. (Dz. U. nr 191, poz. 1372) w art. 8 ust. 1 dokonano zamiany pojęcia „wydanie orzeczenia albo decyzji” na „wykonanie orzeczenia albo decyzji”. W konsekwencji sądy w orzeczeniach wyraźnie wskazywały, że odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa ogranicza się wyłącznie do rekompensowania skutków **wykonania (a nie wydania)** orzeczenia albo decyzji (tak w szczególności postanowienie SN z dnia 10 stycznia 2013 r., IV KK 292/12, LEX nr 1277775). W obecnym stanie prawnym poza odpo-

wiedzialnością odszkodowawczą Skarbu Państwa są takie skutki wydania orzeczenia albo decyzji jak m.in. konieczność ukrywania się, utrata pracy oraz utrata przywilejów emerytalno-rentowych.

Na aprobatę zasługują również inne zmiany, dotyczące wyraźnego wskazania, że Skarb Państwa ponosi koszty postępowania m.in. z tytułu ustanowienia pełnomocnika (art. 13 ustawy) oraz że wniosek o stwierdzenie nieważności orzeczenia może złożyć prokurator Instytutu Pamięci Narodowej (art. 3 ust. 1 ustawy).

KU 92/16

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
Nr WO-020-37/16

Warszawa, 2016-04-08

Dot. BPS/KU-034/109/7./16

Pan Stanisław GOGACZ
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat RP

Szanowny Panie Przewodniczący

W załączeniu przesyłam odpis opinii Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 5 kwietnia 2016 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (druk senacki nr 109).

z ponaczeniem

WICEPRZEWODNICZĄCY
Krajowej Rady Sądownictwa

plk Piotr Raczkowski
sędzia Wojskowego Sądu Okręgowego

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z dnia 5 kwietnia 2016 r.

**w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń
wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu
Państwa Polskiego**

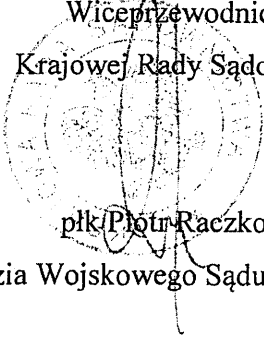
Krajowa Rada Sądownictwa opiniuje przedłożony projekt ustawy pozytywnie,
bez uwag.

Biuro Krajowej Rady Sądownictwa
ZA ZGODNOŚĆ Z ORYGINAŁEM

ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Organizacyjnego
Biura Krajowej Rady Sądownictwa

Marek Górczew

Wiceprzewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

plk/Piotr Raczkowski
sędziego Wojskowego Sądu Okręgowego

POLSKI ZWIĄZEK EMERYTÓW, RENCISTÓW I INWALIDÓW

00-024 Warszawa, Al. Jerozolimskie 30

Tel./22/ 827-09-15, 827-36-42, 827-19-56, 827-05-39, 827-07-47

Tel./fax 827-18-36

www.pzerii.org

e-mail: zarzadglowny@pzerii.org

ZARZĄD GŁÓWNY

Nasz znak:

Org/436/16

KANCELARIA SENATU
KANCELARIA OGÓLNA
Wpł. 14.04.2016
Zał.

Warszawa, dnia 14 kwietnia 2016 roku

Pan Senator Stanisław GOGACZ

Przewodniczący

Komisji Ustawodawczej

Senat RP

Szanowny Panie Przewodniczący

W związku z przekazanym projektem ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego pozwalam sobie przedstawić następującą opinię.

Przedmiotowy projekt zmierza do rozszerzenia kręgu osób uprawnionych do dochodzenia roszczeń z tytułu szkód lub krzywdy, poniesionych/doznanych w związku z działalnością niepodległościową. W dotychczasowym stanie prawnym uprawnienia takie przysługują osobom wobec których wykonano orzeczenia (decyzje), natomiast nie obejmują tych osób, wobec których wydano orzeczenia (decyzje), które jednak nie weszły w fazę realizacji. Mimo szeregu niewątpliwych uciążliwości i szkód tak psychicznych, jak i ekonomicznych, jakie taka sytuacja rodziła zarówno dla osób represjonowanych jak i ich rodzin, byli oni pozbawieni możliwości ubiegania się o stosowne zadośćuczynienie ze strony Skarbu Państwa.

Autorzy projektu słusznie zwracają uwagę, że sytuacja taka w sposób nieuzasadniony dyskryminowała pewną grupę osób zaangażowanych w działalność opozycyjną. Dotknęły ich bowiem w rzeczywistości represje, będące skutkiem wydanych – choć nie wykonanych – orzeczeń/decyzji, natomiast pozbawiono ich możliwości uzyskania z tego tytułu rekompensaty.

Opiniowany projekt zmierza do usunięcia powyższego ograniczenia i przyznania tym osobom uprawnień do dochodzenia stosownych odszkodowań. Jest to uzasadnione względami sprawiedliwości społecznej i potrzebą zadośćuczynienia.

Z wyrazami szacunku

Przewodnicząca
/Elżbieta Ostrowska/

KM 102/16

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa,

18/04/2016

II.513.13.2014.MK/BB

**Pan Senator
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu RP**

Wielce Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z dnia 30 marca 2016 r. o przedłożenie opinii w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (druk senacki nr 109), w pierwszej kolejności chciałbym podziękować za podjęcie przez Senat RP prac w tym zakresie.

Odnosząc się do rozwiązań zawartych we wskazanym projekcie wskazać wypada, że większość uwag zgłoszonych przez Rzecznika Praw Obywatelskich odnośnie obowiązującej ustawy została uwzględniona. W szczególności istotną zmianą jest projektowane poszerzenie katalogu osób uprawnionych z „ustawy lutowej” o represjonowanych, wobec których wydane zostały orzeczenie albo decyzja, bez względu na okoliczność, czy były wykonane tak, by osobom represjonowanym, walczącym z niezwykle zaangażowaniem i ogromnym poświęceniem o niepodległość Polski, zostały wyrównane szkody, jakie z tego tytułu ponieśli.

Moje wątpliwości budzą natomiast rozwiązania proponowane w art. 8 ust. 2 ustawy w kontekście przedawnienia roszczeń. W projektowanym brzmieniu art. 8 ust. 2 ustawy

usunięto zdanie „w terminie roku od daty jego uprawomocnienia się”. W uzasadnieniu projektu wskazano, że „nowelizacja art. 8 ust. 2 zmierza do wykreślenia zastrzeżenia, że żądanie odszkodowania lub zadośćuczynienia można zgłosić w terminie roku od daty uprawomocnienia się postanowienia stwierdzającego nieważność orzeczenia. Przepis ten, w sposób nieuzasadniony, ogranicza obecnie możliwość dochodzenia roszczeń. W wyniku projektowanej zmiany brak będzie formalnych przeszkód do późniejszego dochodzenia roszczeń” (por. str. 4 uzasadnienia projektu ustawy).

W uchwale składu 7 sędziów z dnia 28 października 1993 r., I KZP 21/93 (OSNKW 1993, z 11-12, poz. 67), Sąd Najwyższy uznał, iż roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie, o których mowa w art. 8 „ustawy lutowej”, mają charakter cywilnoprawny. Z kolei w uchwale 7 sędziów z dnia 30 września 1993 r., I KZP 7/93 (OSNKW 1993, z 11-12, poz. 66) Sąd Najwyższy wskazał, że przepis art. 8 ust. 1 ustawy „lutowej” określa cywilnoprawny termin przedawnienia w rozumieniu art. 117 § 1 kc. Ponieważ zaś ustawa lutowa nie normuje skutków upływu tego terminu, przez to mają zastosowanie rozwiązania przyjęte w prawie cywilnym.

Należałoby zatem przyjąć, iż przedawnienie roszczeń z ustawy „lutowej” – po wykreśleniu frazy „w terminie roku od daty jego uprawomocnienia się” z art. 8 ust. 2 – następowałoby według zasad określonych w kodeksie cywilnym. Właściwą normą jest w tym wypadku art. 442¹ kc (poprzednio był to art. 442 kc), regulujący przedawnienie roszczeń z tytułu czynów niedozwolonych (deliktów). Zasadą jest zatem, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę (art. 442¹ § 1 kc).

Jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia (art. 442¹ § 2 kc).

Odczytując ów przepis dosłownie należałoby uznać, że roszczenie było już przedawnione w chwili wejścia w życie ustawy, która je kreowała, przyszła nowelizacja

nastąpi bowiem po upływie 10, a nawet 20 lat od zdarzeń (np. internowania) oraz po upływie 3 lat od dowiedzenia się o sprawcy szkody.

Teoretycznie nie można wykluczyć liberalnej i korzystnej wykładni terminu przedawnienia przez sądy (że skoro roszczenie nie istniało, to nie mogło się przedawnić); jednakże trudno wskazać, jak wówczas można oznaczyć początek biegu terminu przedawnienia. Wskazanie, iż jest to termin wejścia w życie ustawy, jest raczej arbitralne.

Wydaje się, że jeśli ustawodawca chce wyeliminować przedawnienie konkretnych roszczeń, to robi to wprost, tak jak stało się to w przypadku roszczeń dla osób zatrzymanych i tymczasowo aresztowanych, co do których zachodzą przesłanki do stwierdzenia nieważności orzeczenia, jeśli zostali oni uniewinnieni lub postępowanie karne w stosunku do nich umorzono. Zgodnie bowiem z art. 11 ust. 1 zdanie 2 ustawy „lutowej”, te roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie nie przedawniają się. Podobna regulacja przewidziana była przez art. 46 kodeksu karnego. Do czasu nowelizacji z dnia 20 lutego 2015 r. przepis ten brzmiał, iż sąd może orzec obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości albo w części lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę; przepisów prawa cywilnego o przedawnieniu roszczenia nie stosowało się.

Wprowadzenie wyraźnej normy wyłączonej przedawnienie rozwiązałoby także analogiczny problem możliwości dochodzenia roszczeń przez osoby internowane, wobec których wydane decyzje o internowaniu stały się nieważne na mocy art. 2 ustawy z dnia 19 września 2007 r. o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. nr 191, poz. 1372). Początkowo art. 8 ust. 2 c ustawy „lutowej” stanowił, iż żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia za szkodę i krzywdę wynikłe z wykonania decyzji, o której mowa w ust. 1, należy zgłosić w sądzie okręgowym, w którego okręgu zamieszkuje osoba składająca żądanie, w terminie roku od dnia wejścia w życie nowelizacji z 2007 r. Termin ten jednak wykreślono ustawą nowelizacyjną z dnia 19 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2009 r., nr 14, poz. 74). A więc również obecnie powstaje wątpliwość, w jaki sposób stosować art. 442¹ kc do tych roszczeń.

Następnie podkreślić wypada, że w projektowanym art. 2 ustawy planuje się wyłączenie zasady *res iudicata* co do tych roszczeń odszkodowawczych, co do których toczyło się postępowanie sądowe, jednak (na gruncie poprzedniego stanu prawnego) roszczeniom tym nie można było w pełni zadośćuczynić. Były to właśnie sytuacje, w których sam fakt wydania decyzji (orzeczenia) wywoływał szkodę, niezależnie od ich wykonania. W uzasadnieniu projektu podkreślono, że „przepis przejściowy art. 2 projektu potwierdza, że w wyniku zmian zaproponowanych projektem, w przypadku zgłaszania nowych roszczeń o wypłatę odszkodowania lub zadośćuczynienia, nie dojdzie do powagi rzeczy osądzonej” (por. str. 4 i 5 uzasadnienia projektu ustawy).

Co do zasady regulacja ta osiąga swój cel, z jednym zastrzeżeniem. W sytuacji ewentualnej likwidacji przedawnienia w przypadku tego typu roszczeń zasada *res iudicata* wciąż działa w przypadku tych osób, których roszczenia oddalono z uwagi na upływ terminu przedawnienia, przewidzianego dotychczas w art. 8 ust. 2 ustawy „lutowej”.

Mając na względzie powyższe, uprzejmię poddaję pod rozwagę, przy dalszych pracach nad wskazanym projekcie ustawy o zmianie ustawy lutowej, zgłoszone w niniejszym piśmie wątpliwości.

Z wyrazami szacunku,

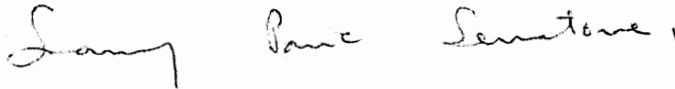
Bochu

Warszawa, 12 kwietnia 2016 r.

PREZES
Instytutu Pamięci Narodowej
Komisji Ścigania Zbrodni
przeciwko Narodowi Polskiemu
dr Łukasz Kamiński

BPR-0711-9(2)/16

Pan Senator
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu RP

w związku z pismem z dnia 30 marca 2016 roku (BPS/KU-034/109/4./16) przekazuję swoje uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (druk senacki 109).

Mając na uwadze, że inicjatywa ustawodawcza Senatu RP wychodzi naprzeciw zarówno postulatom zgłaszanym przez środowiska działaczy opozycji antykomunistycznej, jak i gremia prawnicze (Rzecznik Praw Obywatelskich, Trybunał Konstytucyjny) należy uznać ją za bardzo potrzebną i uzasadnioną. Będzie ona bowiem kolejnym elementem zadośćuczynienia osobom, które doznały krzywd ze strony totalitarnego państwa, co nadal stanowi nie do końca zrealizowany obowiązek niepodległej Rzeczypospolitej.

Proponowana nowelizacja ustawy ułatwia procedurę dochodzenia odszkodowań i zadośćuczynień, rozszerza również krąg osób uprawnionych do inicjowania takich postępowań. Postulowane rozwiązanie stanowi, iż z wnioskiem może wystąpić zarówno prokurator, jak i prokurator IPN. Propozycja ta jest zbieżna z procedowaną aktualnie nowelizacją ustawy z dnia 18 grudnia 1988 roku o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (druk sejmowy 334). Projekt zakłada

13

bowiem dodanie nowego art. 45b następującej treści: „Prokurator oddziałowej komisji jest uprawniony do kierowania wniosków i występowania przed sądami w sprawach o uznanie za nieważne orzeczeń w trybie określonym w ustawie z dnia 23 lutego 1991 roku o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego”.

Najistotniejszą jednak zmianą jest rozszerzenie kręgu beneficjentów ustawy na osoby, wobec których wydano orzeczenia sądowe lub decyzje o internowaniu lecz nie zostały one wykonane. Jest to na pewno właściwe i zasadne aksjologicznie rozwiązanie.

Ustawa wprowadza także możliwość dochodzenia dodatkowego zadośćuczynienia jedynie za wydanie orzeczenia lub decyzji o internowaniu, w przypadku, gdy strona otrzymała już świadczenie za wykonanie takiej decyzji. Przyjęcie takiego rozwiązania może oznaczać, że w bardzo wielu sprawach postępowania zostaną wznowione (teoretycznie we wszystkich). Dotychczas w takich sprawach wydano około 150 tys. prawomocnych orzeczeń. Przy braku szczegółowych regulacji bardzo trudne będzie ustalenie w nowym postępowaniu „uzupełniającego” odszkodowania i zadośćuczynienia związanego wyłącznie z wydaniem nieważnego orzeczenia lub decyzji o internowaniu. Wydaje się zatem, iż w zakresie określonym w art. 2 pkt. 1 ustawy należałoby skodyfikować zasady, przedmiot i tryb takich dodatkowych postępowań. Formalna możliwość składania dodatkowych wniosków w każdej prawomocnie już zakończonej sprawie nie wydaje się bowiem rozwiązaniem uzasadnionym. Taka możliwość powinna zostać wprowadzona jedynie dla pewnych kategorii spraw, w których zasądzone świadczenie nie uwzględniało dodatkowych szkód i cierpień związanych wyłącznie z wydaniem orzeczenia lub decyzji.

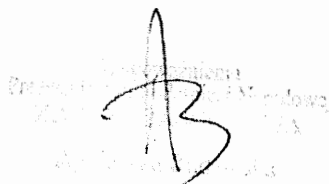
Nie budzi natomiast żadnych wątpliwości słuszność rozwiązania zawartego w art. 2 pkt. 2 ustawy dotycząca możliwości wznowienia prawomocnie oddalonych wniosków o odszkodowanie i zadośćuczynienie związanych jedynie z wydaniem, a nie wykonaniem orzeczenia lub decyzji.

Odnosząc się do szacunków skutków finansowych należy przyjąć, iż możliwość składania dodatkowych wniosków za wydanie orzeczenia lub decyzji w przypadku, gdy zasądzone już świadczenie za wykonanie orzeczenia lub decyzji jest bardzo trudne do oszacowania. Ze względu na liczbę spraw mogą być one jednak bardzo wysokie. Przy braku precyzyjnych przepisów w tym względzie zależeć to będzie wyłącznie od przyjętej przez sądy linii orzeczniczej.

Jak wynika z danych Ministerstwa Sprawiedliwości w latach 2009 – 2012 następował systematyczny spadek liczby prawomocnie zakończonych spraw o zadośćuczynienie i odszkodowanie wnoszonych na podstawie ustawy z 23 lutego 1991 roku. W roku 2012 ich liczba wyniosła 379, a łączna kwota zasądzonych świadczeń wyniosła 11,6 mln złotych. Natomiast średnia wysokość zasądzzonego roszczenia to około 30 tys. złotych.

Można przyjąć, iż liczba przypadków, w których jedynie wydano, lecz nie wykonano orzeczenia i decyzji, będzie stanowiła szacunkowo kilka procent wszystkich dotychczasowych spraw (około 5.000). Biorąc pod uwagę obecnie zasądzaną przeciętnie kwotę na rzecz wnioskodawców ogólna suma przyznanych świadczeń może łącznie wynieść około 150 mln złotych. Byłaby to kwota wypłacana z budżetu państwa zapewne w najbliższych kilku latach. Można więc szacunkowo przyjąć, iż skutki finansowe ustawy w tym okresie będą wynosiły do 50 mln złotych rocznie.

2 jarcin

PROKURATORIA GENERALNA SKARBU PAŃSTWA

Główny Urząd Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa

ul. Hoża 76/78, 00-682 Warszawa
tel.: (+48) 022 392-31-17; fax: (+48) 022 392-31-20

www.prokuratoria.gov.pl
e-mail: kancelaria@prokuratoria.gov.pl

KR-51-118/16/KLI
DSA/1644/16

Warszawa, 2016.04.

Pan
Stanisław GOGACZ
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Wznowy Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z dnia 30.03.2016 r., znak BPS/KU-034/109/5./16, dotyczące zaopiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (druk senacki nr 109), w załączeniu uprzejmie przekazuję opinię Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa do przedłożonego projektu.

Leszek Bosek
PREZES
Prokuraturii Generalnej
Skarbu Państwa
Leszek Bosek

Opierają:

- 1) adresat – 1 egz.,
- 2) a/a – 1 egz.

Opinia do projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (druk senacki nr 109)

W związku z otrzymaniem do zaopiniowania *projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (druk senacki nr 109)*, zauważa się, co następuje:

Celem projektowanej ustawy jest poszerzenie zakresu podmiotowego *ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego* o osoby, które poniosły szkodę lub doznały krzywdy w związku z wydaniem wobec nich niewykonanych orzeczeń sądowych albo niewykonanych decyzji o internowaniu w stanie wojennym. Trybunał Konstytucyjny w pkt III. 10 uzasadnienia do postanowienia z dnia 2 grudnia 2014 r., sygn. SK 7/14, dostrzegł potrzebę zadośćuczynienia tym osobom, stwierdzając, iż: „zakres swobody ustawodawcy przy ustalaniu zasad i zakresu odpowiedzialności za niezgodne z prawem działania państwa w okresie sprzed wejścia w życie aktualnej Konstytucji jest znacznie szerszy niż w przypadku deliktów popełnionych po 17 października 1997 r.”.

Uznając zasadność wprowadzenia zmian przepisów *ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego*, należałoby zwrócić uwagę na konieczność uchylecia ust. 1b i ust. 1c w art. 8 tej ustawy. W pkt III. 11 cytowanego postanowienia z dnia 2 grudnia 2014 r., Trybunał Konstytucyjny sygnalizował konieczność uchylecia wskazanych ustępów, określających wyjątki od art. 8 ust. 1a ustawy, który został wcześniej uznany przez Trybunał za niezgodny z Konstytucją RP (por. wyrok z dnia 1 marca 2011 r., sygn. P 21/09). Przepisy te są zbędne, gdyż nie mają odniesienia do przepisu, który utracił moc. Tym samym zasadne wydaje się uzupełnienie projektu o zmianę polegającą na uchyleniu wspomnianych ustępów, zwłaszcza mając na uwadze jednoznaczną ocenę tego stanu rzeczy przez Trybunał, zgodnie z którą długotrwała bezczynność ustawodawcy jest tym bardziej rażąca, że w wyroku z dnia 1 marca 2011 r., sygn. P 21/09 została wskazana potrzeba dokonania systemowych zmian w art. 8 *ustawy z dnia 23 lutego 1991 r.* ze względu na konieczność zapewnienia spójności prawa.

Ponadto w ocenie Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa zbędny jest przepis przejściowy art. 2 projektowanej ustawy, bowiem w przypadku zgłaszania roszczeń o wypłatę odszkodowania lub zadośćuczynienia za poniesioną szkodę i doznaną krzywdę w związku z wydaniem orzeczenia lub decyzji brak jest powagi rzeczy osądzonej /*res iudicata*/ w stosunku do:

- prawomocnych orzeczeń przyznających odszkodowanie lub zadośćuczynienie za poniesioną szkodę lub doznaną krzywdę wynikającą z wykonania, a nie wydania orzeczenia albo decyzji (art. 2 pkt 1 projektu ustawy) – bowiem w takim przypadku zarówno podstawa faktyczna jak i podstawa prawna zgłoszonego roszczenia będzie odmienna,
- prawomocnych orzeczeń oddalających żądanie odszkodowania lub zadośćuczynienia za poniesioną szkodę lub doznaną krzywdę wynikającą z wydania, a nie wykonania orzeczenia albo decyzji (art. 2 pkt 2 projektu ustawy) - bowiem podstawa prawna zgłoszonego roszczenia będzie odmienna.

Wskazać trzeba, że treść przepisu przejściowego art. 2 pkt 1 projektowanej ustawy w zaproponowanej formie sugeruje, że niezależnie od otrzymanego już odszkodowania lub zadośćuczynienia uprawniony może skutecznie domagać się ponownej wypłaty odszkodowania lub zadośćuczynienia za tą samą poniesioną szkodę i doznana krzywdę o ile wskaże, że pozostaje ona także w związku z wydaniem orzeczenia lub decyzji. Powodowałyby to nieuprawnione zróżnicowanie sytuacji prawnej osób uprawnionych do odszkodowania lub zadośćuczynienia za poniesioną szkodę i doznana krzywdę, które przed projektowaną nowelizacją uzyskały przyznanie odszkodowania lub zadośćuczynienia i tych, wobec których nastąpić ma poszerzenie zakresu podmiotowego ustawy. W sytuacji, gdy celem projektu ustawy jest zrównanie sytuacji prawnej w tych osób, proponowane rozwiązanie pozostaje w sprzeczności z tym założeniem.

STARSZY RADCA
Prokuratury Generalnej
Skarbu Państwa

Katarzyna Libiszewska
22.04.16

22.04.2016 r.

Komisja Krajowa
80-855 Gdańsk, ul. Wały Piastowskie 24
tel. 58/ 308-4480, fax /58 308-4219
sekreprez@solidarnosc.org.pl

L.dz. PBE/61606/595/2016

Gdańsk, 2016-04-22

Pan Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

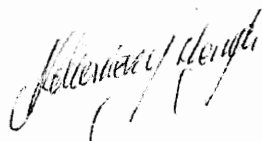
Działając z upoważnienia Prezydium KK z dnia 19 kwietnia 2016 r. pozytywnie opiniuję *projekt ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego*. Zmiany zaproponowane w projekcie mają na celu poszerzenie zakresu podmiotowego ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego o osoby, które poniosły szkody lub doznały krzywdy w związku z wydaniem wobec nich niewykonanych orzeczeń sądowych albo niewykonanych decyzji o internowaniu w stanie wojennym. W przekonaniu Związku zaproponowana zmiana zmierza w dobrym kierunku.

Jednak w projekcie zawarta została również propozycja zmiany, która wydaje się być sprzeczna z wskazanymi w uzasadnieniu do projektu intencjami projektodawców. Chodzi tu o zmiany do art. 8 ust. 1 ustawy. W stosunku do wskazanej jednostki redakcyjnej tekstu ustawy, projekt zawiera dwie zmiany. Pierwsza polega na tym, iż zmiana słowa „wykonania” na słowo „wydania” pozwala na objęcie zakresem ustawy również te osoby, wobec których doszło do wydania, ale nie doszło do wykonania orzeczenia albo decyzji, co stanowi realizację postulatów członków związku, których proponowana zmiana będzie obejmowała. Natomiast druga zmiana polega na wykreśleniu zdania drugiego o następującej treści: „W razie śmierci tej osoby uprawnienie to przechodzi na małżonka, dzieci i rodziców”. W uzasadnieniu projektu, wśród argumentów przemawiających za poszerzeniem podmiotowym zakresu ustawy twórcy projektu wskazują na to, iż konieczność ukrywania się, utrata pracy oraz utrata przywilejów emerytalno-rentowych częstokroć powodowały pogorszenie się sytuacji finansowej całej rodziny represjonowanego. Również Trybunał Konstytucyjny rozpatrując zgodność treści art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na

rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. Nr 34, poz. 149, ze zm.) w zakresie, w jakim ogranicza prawo do odszkodowania i zadośćuczynienia jedynie do skutków wynikających z wykonania orzeczenia lub decyzji, z pominięciem innych skutków wynikających z ich wydania, z art. 77 ust. 1 i 2 w związku z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, (postanowienie TK z dnia 2 grudnia 2014 r SK 7/14) wskazał na skutki jakie nie tylko dla osoby ukrywającej się, ale również dla jej rodziny miał fakt konieczności ukrywania się osoby poszukiwanej. Rodziny zmuszane były do zerwania kontaktu z osobą ukrywającą się, poddawane były inwigilacji. Skutki ukrywania się obejmowały więc nie tylko samą osobę ukrywającą się, ale również jej rodzinę. Ze wskazanych przyczyn Związek negatywnie ocenia propozycję pozbawienia rodzin osób, o których mowa w art. 8 ust. 1 zd. 1 ustawy, do występowania o odszkodowanie i zadośćuczynienie w razie śmierci tych osób.

Z poważaniem

Członek Prezydium Komisji Krajowej
NSZZ „Solidarność”

Henryk Nakonieczny

Warszawa, dnia 11 lutego 2016 r.

p.o. SZEFA
URZĘDU DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH

Jan Józef Kasprzyk

BD1-K0752-072-5-1/16

Pan

Zbigniew Ziobro

Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

chciałbym zasygnalizować Panu Ministrowi problem, który w swoim piśmie do naszego Urzędu poruszył Pan J K , działacz opozycji antykomunistycznej, skazany w 1983 r. wyrokiem Wojskowego Sądu Garnizonowego za działalność niepodległościową.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. *o unieważnieniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego* osoby, w sprawach których sądy unieważniły orzeczenia wydane w PRL w związku z ich działalnością niepodległościową, mogą dochodzić od Skarbu Państwa odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania takiego orzeczenia. Jednak ust. 2 tegoż artykułu wprowadza istotne ograniczenie, stanowiąc iż żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia należy wnieść w terminie roku od dnia uprawomocnienia się postanowienia o unieważnieniu orzeczenia. Przykład Pana J K wskazuje, że nie wszystkie

osoby są w stanie dochować tego terminu, czego skutkiem jest możliwość podniesienia zarzutu przedawnienia roszczenia przez prokuratorów reprezentujących interesy Skarbu Państwa, co niweczy w zasadzie szanse na uzyskanie odszkodowania i zadośćuczynienia.

W związku z powyższym rodzi się pytanie, czy nie należałoby zmienić wspomnianego wyżej przepisu przez uchylenie art. 8 ust. 2 lub znaczące wydłużenie wskazanego w nim terminu np. do 10 lat.

Zdaję sobie sprawę, że istnienie terminów ograniczających możliwość skutecznego dochodzenia roszczeń odszkodowawczych jest w naszym porządku prawnym rzeczą powszechną. Co więcej, samo istnienie takich ograniczeń było poddane kontroli Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 11 października 2012 r. (SK 18/10), wydanym na kanwie oceny konstytucyjności art. 555 kpk (*nota bene* zbliżonego ówczesnie w swojej konstrukcji do rozwiązań z art. 8 ust. 2 ustawy rehabilitacyjnej) orzekł, że „Trybunał Konstytucyjny, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, nie może ingerować w swobodę działania ustawodawcy, w szczególności nie może wskazywać, jak długi powinien być okres przedawniania roszczeń (...) Trybunał już wcześniej zauważył, że „ustawodawca ma w tym zakresie znaczną swobodę, żadna bowiem norma konstytucyjna nie odnosi się wprost do kwestii dawności w prawie prywatnym (wyrok TK z 1 września 2006 r., sygn. SK 14/05).”

Z powyższego wyroku można jednak wywieść i taki wniosek, że terminy przedawnienia na dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z ustawy rehabilitacyjnej można określić w sposób dalece bardziej korzystny dla potencjalnie uprawnionych, niż terminy na dochodzenie takich roszczeń określone w innych aktach prawnych. Byłoby to wg mnie tym bardziej zasadne, że adresatem tych przepisów jest wszak grupa szczególnie zasłużona dla naszego kraju – wydaje się, że istotnym argumentem nawet za całkowitym zniesieniem jakichkolwiek ograniczeń temporalnych w tej ustawie mógłby być

art. 19 Konstytucji, który nakazuje Rzeczypospolitej otaczać weteranów walk o niepodległość „szczególną opieką”.

Na marginesie jeszcze dodam, że już po wydaniu wskazanego wyżej orzeczenia TK w sprawie zgodności z Konstytucją art. 555 kpk, przepis ten został zmieniony i termin na dochodzenie roszczeń odszkodowawczych wydłużono z roku do lat trzech. Fakt ten również można uznać za argument uzasadniający potrzebę zmiany art. 8 ust. 2 ustawy *o uznaniu za nieważne...*

Wydaje się, że za koniecznością zmian w art. 8 ust. 2 przemawia również taka okoliczność, iż od 2011 r. Ministerstwo Sprawiedliwości – na podstawie art. 3 ustawy *o uznaniu za nieważne...* – systematycznie występuje do sądów o unieważnienie wyroków wydanych wobec osób represjonowanych za działalność niepodległościową. Chwalebnym celem tych działań jest formalne unieważnienie wyroków ferowanych przez komunistyczny aparat „sprawiedliwości” wobec osób walczących o wolną Polskę, zwłaszcza w sytuacji, kiedy z różnych powodów sami zainteresowani lub ich rodziny tego nie uczynili. Z informacji prasowych wynika, że Ministerstwo Sprawiedliwości skierowało do sądów ponad 2 tys. takich wniosków. Jednak w sprawach tych może się zdarzyć i tak, że już po upływie rocznego terminu od dnia wydania postanowienia o unieważnieniu – z inicjatywy Ministra Sprawiedliwości – danego orzeczenia, ujawni się uprawniony do odszkodowania lub zadośćuczynienia członek rodziny, który jednak nie będzie mógł skutecznie skorzystać z prawa do dochodzenia swoich roszczeń, gdyż w toku postępowania zostanie podniesiony zarzut przedawnienia.

W związku z faktem, że we wszelkich dotychczasowych pracach parlamentarnych nad kolejnymi nowelizacjami ustawy *o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego* właściwym do reprezentowania stanowiska rządu był Minister Sprawiedliwości, pozwoliłem sobie na wystąpienie w tej sprawie właśnie do

Pana Ministra z nadzieją na podjęcie przez Ministerstwo Sprawiedliwości
stosownej inicjatywy ustawodawczej.

Łaszczę wyrazić racom

Jan J. Kasprzyk

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, 9 marca 2016 r.

DL—IX—454—94/16 /3

dot. BD1-K0752-072-5-1/16

160308 - 00163

WYMIANA

URZĄD DO SPRAW KOMBATANTÓW
I OSÓB REPRESJONOWANYCH

ZAL.

2016 -03- 10

PRZYJĘTO

SEKRETARIAT
DYREKTORA GENERALNEGO

Numer

Pan

Jan Józef Kasprzyk

p.o. Szefa Urzędu do Spraw

Kombatantów i Osób Represjonowanych

2016 -03- 10

PRZYJĘTO

Numer

Jan Józef Kasprzyk

W odpowiedzi na pismo z dnia 11 lutego 2016 r., nr BD1-K0752-072-5-1/16, w którym zasygnalizowano problem dotyczący terminu przedawnienia roszczenia majątkowego, określonego w art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U z 2015 r. poz. 1583), zwanej dalej „ustawą”, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy osoby, w sprawach w których sądy unieważniły orzeczenia wydane w PRL w związku z ich działalnością niepodległościową, mogą dochodzić od Skarbu Państwa odszkodowania za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wynikłych z wykonania takiego orzeczenia. Jednakże art. 8 ust. 2 ustawy przewiduje obecnie krótki, bo zaledwie roczny termin przedawnienia tych roszczeń majątkowych, który rozpoczyna swój bieg od dnia uprawomocnienia się postanowienia o unieważnieniu orzeczenia. Nie wszystkie osoby uprawnione są w stanie, z różnych względów dochować tego terminu. Zgodnie z utrwalonym i wieloletnim orzecznictwem Sądu Najwyższego termin określony w art. 8 ust. 2 ustawy jest cywilnoprawnym terminem przedawnienia. Zatem jego

upływ nie powoduje niemożności zgłoszenia roszczenia lecz powoduje możliwość podniesienia zarzutu przedawnienia roszczenia przez prokuratorów reprezentujących interesy Skarbu Państwa, co może doprowadzić do zniweczenia szans na uzyskanie odszkodowania i zadośćuczynienia.

Przedawnienie to instytucja prawa cywilnego, jedna z postaci dawności służąca stabilizacji obrotu prawnego poprzez ograniczenie lub wyłączenie możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej po upływie określonego czasu. Przedawnienie roszczeń realizuje jedną z głównych zasad prawa cywilnego, iż ochrony sądowej należy udzielać tylko tym uprawnieniom majątkowym, które są lub mogą być efektywnie wykonywane. Ogólna regulacja przedawnienia w polskim prawie cywilnym umieszczona jest w tytule VI pierwszej księgi ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r.-Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. poz. 121, z późn. zm.) dalej „k.c.”. Zgodnie z art. 118 k.c. jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Szczegółowe terminy przedawnienia poszczególnych rodzajów roszczeń zawierają dalsze księgi k.c. oraz liczne ustawy szczególne. Przedawnienie roszczeń nie jest uwzględniane z urzędu, lecz jedynie „na zarzut”, czyli na podstawie stanowczego oświadczenia dłużnika, że pragnie on z tego uprawnienia skorzystać (w prawie pracy - z urzędu, na podstawie art. 292 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r.-Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502, z późn. zm. dalej „k.p.”). Przedawnieniu podlegają wyłącznie roszczenia majątkowe, to znaczy takie, które w pierwszej kolejności prowadzą do powiększenia lub utrzymania dotychczasowego stanu majątkowego osoby uprawnionej. Jednak ze stosunku pracy podlegają przedawnieniu także roszczenia niemajątkowe (art. 291 k.p.).

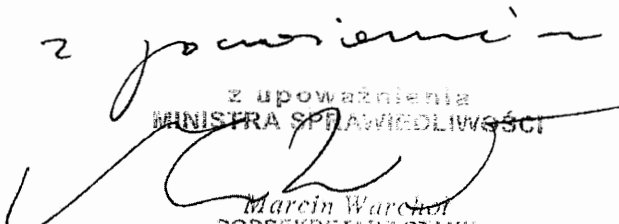
Mając na uwadze powyższe, w Ministerstwie Sprawiedliwości dostrzeżono ewentualną potrzebę dokonania zmiany treści art. 8 ust. 2 ustawy tak aby określić termin przedawnienia na dochodzenie roszczeń odszkodowawczych z ustawy rehabilitacyjnej w sposób bardziej korzystny dla potencjalnie uprawnionych niż dotychczas. Mając na względzie wyrażoną w art. 19 Konstytucji Rzeczypospolitej

Polskiej zasadę nakazującą otaczanie przez Państwo Polskie weteranów walk o niepodległość „szczególną opieką”, fakt, że adresatem tych przepisów jest grupa osób szczególnie zasłużona dla naszego kraju oraz ogólną regułą zawartą w art. 118 k.c.

wydaje się, że art. 8 ust. 2 ustawy mogłyby otrzymać brzmienie:

„Żądanie odszkodowania lub zadośćuczynienia należy zgłosić odpowiednio w sądzie okręgowym lub wojskowym sądzie okręgowym, który wydał postanowienie o stwierdzeniu nieważności orzeczenia, w terminie 10 lat od daty jego uprawomocnienia się.”

Wydaje się, że przytoczone powyżej brzmienie przepisu pozwoliłoby uczynić zadość problemowi zasygnalizowanemu przez p.o. Szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Marcin Warchoła
PODSEKREJARZ STANU

04-541 Warszawa ul. Karpacka 4b, KRS 0000376220, regon: 142808290, Nip: 9522104269
Numer konta:
06 2130 0004 2001 0549 0875 0001 Volkswagen Bank Polska S.A, 00-124 Warszawa Rondo ONZ 1

Ld. 0087/2016

Warszawa dn. 22 .04.2016 r.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Pan Senator
Stanisław Gogacz

szanowny Panie Senatorze!

Nasze pismo dotyczy;

- inicjatywy ustawodawczej Senatu RP dotyczącej projektu ustawy (druk 109), o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Ustawa z dnia 23 lutego 1991 r (DU. z 2015 r poz. 1583)

W pełni popieramy propozycje zmian ustawowych wg. projekt ustawy zgłoszonego przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Są one zbieżne z oczekiwaniami naszych środowisk. W imieniu środowiska działaczy opozycji antykomunistycznej , bardzo proszę o rozważenie rozszerzenia projektu ustawy w pracach Komisji Ustawodawczej. Zgłaszamy prośbę o poszerzenie katalogu osób , które mogłyby się ubiegać o zadośćuczynienie i odszkodowanie w myśl w/w ustawy lutowej i brzmi :

Dodać Art.8b. 1 Osobie, która otrzymała status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych na podstawie ustawy z dnia 20 marca 2015 (D.U. 2015 poz.693), przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę.

2. Przepisy art.8 ust.1 zdanie drugie, ust 2c i ust.3-5 stosuje się odpowiednio.

UZASADNIENIE

Ustawa z dnia 23 lutego 1991 r pomimo tak wielu lat praktycznego stosowania nie spełnia oczekiwań wszystkich środowisk opozycji antykomunistycznej. Ustawa narusza prawa obywatelskie i konstytucyjne, dzieli nasze środowiska. Na tych „koncesjonowanych” i zapomnianych. Nie chcielibyśmy porównywać zasług jednych i drugich, ale dopóki jest jakieś środowisko działaczy opozycji pominięte ustawowo, to naszym zdaniem należy te różnice zniwelować.

O odszkodowanie i zadośćuczynienie za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, nie mogą ubiegać się osoby, które działały i były represjonowane w latach stanu

wojennego i potem do 1989 r, które prowadziły działalność opozycyjną lub ukrywały się w stanie wojennym.

Chodzi o osoby, które nie były aresztowane czy internowane, a także te, które za działalność opozycyjną pod wpływem aparatu represji SB zostały zmuszane do zwolnienia się z pracy. Byli represjonowani w inny sposób np.: oskarżani i skazani, (procesy fikcyjne pod nadzorem SB), w ramach przestępstw pospolitych albo karno-skarbowych dla prowadzących własne firmy(np.; wyrok SO Warszawa – Praga z dnia 31.01.2008 sygn. V KO 24/o8) .

Osoby, które były skazane przez Prokuratora – Postanowieniem o warunkowym umorzeniu postępowania karnego (3 DS. 147/82 z dn. 30.05.1982 r).

Z zadowoleniem przyjęliśmy zmianę ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Ustawa z dnia 23 lutego 1991 r, w roku 2015 r, dotycząca **art. 8a**

Osoby pokrzywdzone w inny sposób przez komunistyczny system represji niż to określa ustawa „lutowa”, mogą występować do Sądu przeciwko Skarbowi Państwa na podstawie art. 417 kc. Niestety w obecnej chwili jest to droga do nikąd z powodu wysokości wpisowego lub możliwości utraty jego (przedawnienie). Należałoby podkreślić, że domaganie się opłat wpisowych od poszkodowanych przez komunistyczny aparat represji , jest niemoralne i nie etyczne. Należy też wspomnieć o godności osobistej tych którzy mieliby występować o zwolnienie z opłat.

Nasz wniosek o dodanie **Art.8b. 1 i 2** - w wersji jak wyżej , ogranicza się do osób które otrzymały *status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych na podstawie ustawy z dnia 20 marca 2015 (D.U. 2015 poz.693)*

Do dnia dzisiejszego wnioski o nadanie statusu działacza opozycji antykomunistycznej złożyło ok.1400 osób. Przyjmujemy że z tych wnioskodawców ok. 600-700 osób nie mogło uzyskać i nie otrzymało żadnego odszkodowania na podstawie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

Finansowe skutki dla budżetu zmian ustawowych będą niewielkie.

Ale trzeba pamiętać, że decydujące zdanie o uznaniu zadośćuczynienia, czy też nie, będzie miał właściwy Sąd rozpatrujący wnioski.

W załączeniu pisma ;

1.

Opis osoby, która była skazana przez Prokuratora – Postanowieniem o warunkowym umorzeniu postępowania karnego (3 DS. 147/82 z dn. 30.05.1982 r wraz z zał. 4 strony), to:

Pan S **G** od sierpnia 1980 roku był działaczem NSZZ „Solidarność” w w W W listopadzie 1980

roku został przewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność”. W dniu 14.12.1981 roku po wprowadzeniu stanu wojennego, stanął na czele Komitetu Strajkowego NSZZ

„Solidarność”, kierującego strajkiem okupacyjnym w miejscu pracy. W dniu 15 grudnia 1981 r. podczas pacyfikacji strajku przez ZOMO został aresztowany w roli zakładnika,

gwarantującego zakończenie strajku. Strajk zakończono tego samego dnia. W dniu 30.02.1982 roku został skazany na 20 godzin pracy społecznej, 600 złotych tytułem kosztów

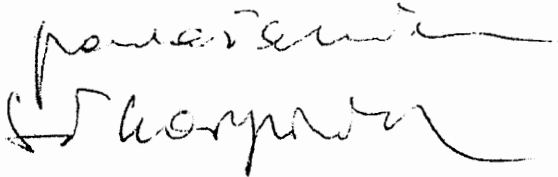
postępowania a postępowanie karne zawieszono na 1 rok. Jedną z represji było również odwołanie Pana S **G** z zajmowanego stanowiska pracy. Pan S

G nie zaprzestał działalności opozycyjnej, m. in. w ramach podziemnej „Solidarności w miejscu pracy kolportował wydawaną nielegalnie gazetkę pt.

Był także jednym z organizatorów przygotowujących kolejny strajk protestacyjny 10.11.1982 r. Nie był internowany.

2.

Pismo Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Internowanych i Represjonowanych z siedzibą w Siedlcach z dnia 22.04.2016 , przygotowane przez Prezesa Stowarzyszenia Janusza Olewińskiego. 4 strony A4

2

Sławomir Karpiński
Prezes Stowarzyszenia „13 grudnia”

Ogólnopolskie Stowarzyszenie Internowanych i Represjonowanych z siedzibą w Siedlcach

08-110 Siedlce ul. Świętojańska 4/1, tel. 504-936-104, 25/644-13-51, NIP 821-21-15-835

NRB 13 9194 0007 0000 2613 2000 0010 w Banku Spółdzielczym w Siedlcach.

E-mail: januszolewinski@wp.pl, strona: www.internowani-represjonowani.pl.pl, KRS: 202772

Mimo wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16.03.2011 r. (sygnatura K 35/08) osoby prześladowane z powodów politycznych w PRL do dzisiejszego dnia nie mogą skutecznie dochodzić swoich praw przed sądami cywilnymi. Sądy te nie respektują tego orzeczenia.

„Do 1989 r. „siłę wyższą” stanowiły restrykcje stanu wojennego w odniesieniu do roszczeń związanych z naruszeniem prawa z pobudek politycznych przez funkcjonariuszy państwowych”. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11.02.1997 r. (II CKN 78/96, niepublikowany). Także „na przeszkodzie dochodzenia roszczeń za szkody poniesione w stanie wojennym stał - i stoi nadal - niezależny od naszej woli, wywołany uwarunkowaniami politycznymi, obiektywny stan o powszechnym zasięgu oddziaływania, a mianowicie stan woli politycznej. Stan ten porównywalny jest ze stanem siły wyższej uniemożliwiający uprawnionemu dochodzenie swych roszczeń przed sądem lub innym organem i w konsekwencji powodujący zawieszenie biegu przedawnienia”(uchwała pełnego składu Izby Cywilnej SN z 26 października 2007 r., III CZP 30/07, orzeczenie Sądu Najwyższego: z 11.10.1996 r., III CZP 76/96, OSNC 1997/2/16). Sąd Najwyższy w orzeczeniach stwierdził, że „w każdej sprawie o roszczenie odszkodowawcze oceniane na podstawie prawa cywilnego – jeśli podniesiono zarzut przedawnienia – sąd powinien rozważyć, czy nie zachodziła przeszkoda powodująca, że przedawnienie nie rozpoczęło biegu albo że bieg ten uległ zawieszeniu, gdyż daje ku temu podstawę znane prawu cywilnemu unormowanie zakładające, że bieg przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu m.in. wówczas, gdy z powodu siły wyższej nie można skutecznie dochodzić roszczeń”.

Art. 417 par. 1 kc stanowi bowiem, że „jeśli szkoda wyrządzona została przez wydanie aktu normatywnego – a takim był Dekret stanu wojennego obowiązujący do dnia 25.10.2002r. - jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności tego aktu a konstytucją...”. Niezgodność tę orzekł TK w dniu 16.03.2011 r.

Pomimo, że *przepis art. 121 pkt. 4 kc odnosi się do wszelkich roszczeń* (por.: SN IV CKN 629/00 z dnia 16.01.2002 r.) sądy (w procesach cywilnych) tego argumentu w ogóle nie uwzględniają oddalając pozwy.

Przeszkodą uniemożliwiającą dochodzenie swoich praw przez osoby represjonowane jest brak realnych możliwości uzyskania skutecznej ochrony roszczenia z powodu braku woli politycznej. Zatem przedawnienie biegu nie mogło rozpocząć się i nie rozpoczęło.

Przeszkodą uniemożliwiającą dochodzenie swoich praw przez osoby represjonowane jest brak realnych możliwości uzyskania skutecznej ochrony roszczenia z powodu braku woli politycznej. Zatem przedawnienie biegu nie mogło rozpocząć się i nie rozpoczęło.

Powszechnie wiadomym jest, że wysuwanie nie tylko roszczeń cywilnych, ale także roszczeń osób internowanych i więzionych przed 1989, aż do jesieni 2007 roku nie było obejmowane skuteczną ochroną prawną przez organy wymiaru sprawiedliwości. Osoby poszkodowane w stanie wojennym występowały z roszczeniami, ale ich **roszczenia - bez względu na termin jego złożenia uznawano za przedawnione** czego potwierdzeniem jest m.in.:

1. wyrok Sądu Wojewódzkiego w Koninie z 6.11.1998 r.: II Ko 245/98 „O” – za represje stanu wojennego (osoba zmarła ok. 2000 r. nie doczekawszy się zadośćuczynienia)
2. wyrok SA w Poznaniu z dnia 18.02.1999 r.: II Aka 440/98,
3. wyrok S. O. (w. cywilnego) w Siedlcach: I C 171/00 z 17.11.2000 r. oddalenie za skutki represji
4. wyrok SN sprawa o sygn.: III KKN 336/99 z dnia 4.12.2000 r.,
5. wyrok S.A. w Lublinie sprawa o sygn.: I CA 100/01 z dnia 11.04.2001 r., gdzie sąd uznał, że termin przedawnienia upłynął w czerwcu 1992 r.,
6. wyrok SN z dnia 10.05.2001 r.: V KKN 441/99,
7. wyrok S.O. w Siedlcach sygn: C 507/00 z 13.07.2001 r.,
8. *Postanowienie* Sądu Okręgowego w Siedlcach sygn.: II 2 Ko 13/07/UN z dnia 22.02.2007 r. stwierdzające nieskuteczność roszczenia,
9. pozew o zadośćuczynienie z dnia 10.03.2008 r. do Sądu Cywilnego w Olsztynie za pozbawienie pracy przez okres 5 lat z dekretu stanu wojennego. Pozew skierowano do wydziału karnego i oddalono (SO: II Ko 118/08 z dnia 3.04.2008 r. i SA w Białymstoku: II AKz 148/08 z dnia 9.05.2008 r.),
10. pozew do Sądu Okręgowego Wydziału Cywilnego w Krakowie o odszkodowanie i zadośćuczynienie za trwałe kalectwo jakiego doznał T K z K – oddalenie pozwu z powodu przedawnienia, które upłynęło wg. Sądu 10.11.1992 r. (sygn. akt: I C 357/99). Sąd Apelacyjny w Krakowie podtrzymał wyrok SO (sygn. akt: IACa 1056/00),
11. pismo informujące o wycofaniu pozwu z Sądu Cywilnego w Warszawie (sygn. akt: XXIV C 667/11) z uwagi na oddalenie przez sądy pozwów z powodu przedawnienia,
12. pismo p. M B z dnia 8.03.2012 r. o rezygnacji złożenia przygotowanego pozwu o zadośćuczynienie z powodu niesłusznego oddalania pozwów przez sądy z powodów przedawnienia,
13. wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. akt: I C 41/09 z dnia 18.07.2011 r.,
14. wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. akt: I C 1215/08 z dnia 22.11.2011 r. za prześladowania żony internowanego,
15. wyrok SO w Sieradzu z 15.12.2011 r. sygn. akt: I C184/11,
16. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie o sygn. akt: I A Ca 582/11 z dnia 19.12.2011 r.,
17. wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach o sygn. akt: I C 606/11 z dnia 15.02.2012 r. przedawnienie roszczenia za represje żony internowanego, wnioskodawczyni poniosła koszty sądowe w wys. 3.000,-zł,
18. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie o sygn. akt: I A Ca 326/12 z dnia 5.09.2012 r. za prześladowania żony internowanego,
19. wyrok SA w Łodzi z dnia 10.10.2012 r. o sygn. akt: I A Ca 178/12
20. pismo Departamentu Legislacyjno-Prawnego Ministerstwa Sprawiedliwości: P. I. 427/239/01 z 26.02.2001 r. stwierdzające się, że represje były legalne, gdyż dekret stanu wojennego był legalny,
21. pismo Kancelarii Senatu Biura Informacji i Dokumentacji: BiD/DIPE-132-24681/2/02/EK z 1.08.2002 r. stwierdzające, że w aktualnie obowiązującym w Polsce prawie brak jest aktów prawnych, na podstawie których można żądać od Państwa zadośćuczynienia za represje polityczne,
22. pismo Komendanta Głównego Policji znak: PP-1992/1682/1036/07/KA z dnia 25.09.2007r. mówiące o legalności dekretu stanu wojennego.

Niemożność więc skutecznego dochodzenia roszczeń jest nie tylko subiektywnym naszym przekonaniem, lecz faktem.

Bezprawie legislacyjne jako źródło szkody

Powinniśmy pamiętać, że to nie my ponosimy konsekwencje za nie uchwalenie przez tak długi okres ustawy umożliwiającej nam dochodzenie swoich praw. Bezprawie legislacyjne to sprzeczność zachowania władzy ustawodawczej, a także władzy wykonawczej w zakresie wydawania przepisów wykonawczych do ustaw (rozporządzeń) z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, najczęściej z normami konstytucyjnymi. Może polegać na „czynieniu” np. wprowadzeniu normy prawnej sprzecznej z normą wyższego rzędu, tj. z

porządkiem konstytucyjnym lub prawem wspólnotowym lub może przybrać postać „zaniechania” związanego z niewydaniem mimo istniejącego obowiązku określonego aktu normatywnego np. rozporządzenia mającego na celu wykonanie ustawy lub implementującego dyrektywy prawa wspólnotowego.

Zaniechanie wydania rozporządzenia wykonawczego przez Radę Ministrów może być samodzielnym źródłem szkody.

Obywatele, którzy w wyniku takiego zaniechania legislacyjnego ponieśli szkodę, mogą na podstawie **art. 77 Konstytucji RP** i **art. 417 k.c.** żądać odszkodowania od Skarbu Państwa w pełnej wysokości obejmującej naprawienie szkody jak i utraconych korzyści.

Rzecznik Praw Obywatelskich w piśmie z dnia 2.04.2009 r. skierowanym do Trybunału Konstytucyjnego podnosił m.in.: „*akty normatywne będące podstawą wprowadzenia w Polsce stanu wojennego... nadal wywołują skutki prawne i faktyczne. Konsekwencje tych naruszeń w wielu przypadkach nie zostały wyrównane... Do szkód, które nie zostały dotychczas skompensowane należy także utrata dochodów, utrata do wyższej renty (emerytury) itp.*”. „*Pewne szkody*”, jak podnosił Rzecznik, „*wynikające ze stanu wojennego ujawniają się dopiero obecnie*” (por. orzeczenie TK z dnia 16.03.2011 r. o sygnaturze K 35/08).

Prokurator Generalny również podkreślił, że „*nie wszyscy pokrzywdzeni w stanie wojennym mają prawnie zagwarantowaną możliwość dochodzenia swoich roszczeń*” (por. orzeczenie TK z dnia 16.03.2011 r. o sygnaturze K 35/08).

Prezes IPN w piśmie z dnia 12.05.2009 r. (w uzupełnieniu pisma znak: SP-073-2(5)/09) skierowanym do TK informował, że przepisy Dekretów stanu wojennego „*nadal są stosowane przed sądami... Przepisy aktów prawnych związanych wprowadzeniem stanu wojennego znajdują zastosowanie we wszystkich głównych gałęziach prawa i rodzajach postępowań tj. na płaszczyźnie cywilnoprawnej, administracyjnoprawnej i karnoprawnej.*”

Akty prawne związane z wprowadzeniem stanu wojennego uwzględniane w podstawie rozstrzygnięć aktualnych spraw w zakresie, w jakim ograniczały prawa i wolności obywatelskie w czasie swego obowiązywania, nadal wywierają ten sam skutek”. Dalej Prezes IPN stwierdził m.in. że, „*dochodzenie roszczeń na drodze z powództwa cywilnego na podstawie art. 417 jest ograniczone...*”. Zdaniem Prezesa IPN „*konsekwencje Dekretu o stanie wojennym trwają po dziś dzień*” (por. orzeczenie TK z dnia 16.03.2011 r. o sygnaturze K 35/08).

Prof. dr hab. W. Wróbel z Uniwersytetu Jagiellońskiego na zapytanie TK (Zarządzenie TK z dnia 12.07.2010 r.) również potwierdził m.in., że „*wszystkie akty prawne stanu wojennego kwestionowane przez Rzecznika Praw Obywatelskich nadal obowiązują, mimo ich formalnego uchylecia*”.

Bezprawie legislacyjne jako źródło szkody

Powinniśmy pamiętać, że to nie my ponosimy konsekwencje za nie uchwalenie przez tak długi okres ustawy umożliwiającej nam dochodzenie swoich praw. Bezprawie legislacyjne to sprzeczność zachowania władzy ustawodawczej, a także władzy wykonawczej w zakresie wydawania przepisów wykonawczych do ustaw (rozporządzeń) z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, najczęściej z normami konstytucyjnymi. Może polegać na „czynieniu” np. wprowadzeniu normy prawnej sprzecznej z normą wyższego rzędu, tj. z porządkiem konstytucyjnym lub prawem wspólnotowym lub może przybrać postać „zaniechania” związanego z niewydaniem mimo istniejącego obowiązku określonego aktu normatywnego np. rozporządzenia mającego na celu wykonanie ustawy lub implementującego dyrektywy prawa wspólnotowego.

Zaniechanie wydania rozporządzenia wykonawczego przez Radę Ministrów może być samodzielnym źródłem szkody.

Obywatele, którzy w wyniku takiego zaniechania legislacyjnego ponieśli szkodę, mogą na podstawie **art. 77 Konstytucji RP** i **art. 417 k.c.** żądać odszkodowania od Skarbu Państwa w pełnej wysokości obejmującej naprawienie szkody jak i utraconych korzyści.

Wyrok Sądu Okręgowego Wydziału Karnego w Siedlcach z dnia 9.02.2012 r. o sygn. akt: II 2 Ko 172/11 dot. zadośćuczynienia i odszkodowania za decyzję o internowaniu. Sąd Siedlecki orzekł o zadośćuczynieniu i odszkodowaniu byłemu internowanemu, okrutnie pobitemu, który został inwalidą. W uzasadnieniu wyroku napisano m.in. że „poszkodowany może dochodzić roszczeń w sądzie cywilnym (gdymczasem sądy cywilne wszystkie takie sprawy oddalają!). Poszkodowany uzyskał korzyści podczas internowania, bo nie ponosił kosztów utrzymania w czasie pobytu w więzieniu, a nawet z tego tytułu zaoszczędził osiągając korzyść majątkową, która powinna być odliczona od zasądzonego odszkodowania. Dalej sąd stwierdził, że niemoralne i niestosowne jest wzbogacanie się w przypadku działalności patriotycznej. Poszkodowany żadnej szkody materialnej nie poniósł (oprócz tego że opuszczał zakład karny na noszach zostając inwalidą). Za utratę zdrowia oraz wyniki z tego cierpienia fizyczne i psychiczne odszkodowanie jest wg. sądu nieuprawnione i niestosowne. Ponadto internowany leczył się bezpłatnie w placówkach społecznej służby zdrowia. Sąd uznał, że to Skarb Państwa poniósł straty utrzymując podsądnego przez okres 9 miesięcy w więzieniu na swój koszt. Ponadto Skarb Państwa nie ma pieniędzy”, ale tylko dla ofiar prześladowań.

Na dobrą sprawę to najwięcej umęczeni się ci, co internowanego katowali kąpiąc i pałując gdzie popadnie. I jak słusznie sąd stwierdził, było to na koszt Skarbu Państwa i za sowitą opłatą oprawców przez Skarb Państwa. Innymi słowy internowany nic nie dał, ale za to dużo dostał.

W apelacji od wyroku adwokat napisał m.in. że "R P. spotkał się po raz kolejny w swym życiu z tzw. "chichotem historii". Zaskarżone orzeczenie jest dla represjonowanego kolejnym policzkiem, jaki odebrał za swą walkę i poświęcenie... roszczenie jego należy oceniać ze szczególną wrażliwością i w żadnej mierze nie wolno przykładać do sztabowych ocen i szablonów... Charakter roszczeń osoby represjonowanej powinien zobowiązywać Sąd do szczególnej wrażliwości w ich ocenie poprzez pryzmat osoby represjonowanej, jej czynów i zasług dla dzisiejszego społeczeństwa i Państwa... Z przykrością jednak należy zauważyć, że zaskarżony wyrok jest smutnym przykładem pokutującego w niektórych sądach przywiązania do wskazań zawartych w orzecznictwie Sądu Najwyższego z czasów "demokracji ludowej"... i tym podobne niedorzeczności... które dziś straciły rację bytu... kojarzyły się z "jałmużną"... Tego typu stanowisko dzielące poszkodowanych na "lepszych i gorszych" nie może być podstawą orzecznictwa w kraju demokratycznym... nieprzystające do obecnego poziomu cywilizacyjnego i kulturowego społeczeństwa... Sąd I instancji rozstrzygając w niniejszej sprawie stwierdza też cyt: „Przebywając w ośrodkach, jako internowany wnioskodawca nie ponosił kosztów swojego utrzymania, które zobowiązany byłby ponieść przebywając na wolności, osiągając z tego tytułu oszczędności, które de facto stanowiły uzyskaną przez niego korzyść majątkową podlegającą odliczeniu od zasądzonego odszkodowania". Z niniejszego stwierdzenia nie sposób odnieść wrażenia, jakoby R P. przebywał na koszt państwa w ośrodku wypoczynkowym z pełną obsługą, w związku z czym koszty tego "wypoczynku" należy mu odliczyć od żądanej kwoty zadośćuczynienia/odszkodowania".

Nadmieniamy, że R P. nie przebywał też na obozie kondycyjnym lecz w komunistycznym więzieniu, które opuścił na noszach, pozostając inwalidą do dnia dzisiejszego.

Nasz inwalida otrzymuje dziś emeryturę w „słusznej” wg. Sądu wysokości 665,- zł.

Sędziowie, którzy orzekali w Siedlcach o zadośćuczynieniu, w okresie PRL skazywali z pobudek politycznych.

Kierownik Sekcji Wykonawczej B G tak dobrał skład orzekający, aby w nich orzekali właśnie ci sędziowie, a właściwie sędziny: G O i K S Pan G także brał w tym udział przewodnicząc rozprawie (sędzia G orzekał w latach 90-tych w sprawie o odszkodowanie za represje po wniesieniu kasacji przez Prokuratora Generalnego w sprawie więzionej E J. Podczas tej rozprawy złożony został wniosek o wyłączenie p. G ze składu orzekającego).

G wsadził do więzienia m.in. Z R i Z R

Material przygotował Janusz Olewiński

Dnia 22.04.2016 r.

Warszawa, dnia 27 kwietnia 2016 r.

**RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW**

FS2.021.26.2016

Pan

Stanisław Gogacz

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat RP

Szanowny Panie Przewodniczący!

W odpowiedzi na pismo z dnia 30 marca 2015 r. nr BPS/KU-034/109/2./16 w sprawie sporządzenia opinii do *projektu ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego* (druk senacki nr 109) uprzejmie informuję, co następuje.

Celem projektowanej ustawy jest przede wszystkim poszerzenie zakresu podmiotowego ustawy o osoby, które poniosły szkodę lub doznały krzywdę w związku z wydaniem wobec nich niewykonanych orzeczeń sądowych albo niewykonanych decyzji o internowaniu w stanie wojennym. Ponadto projektodawcy postulują wyeliminowanie formalnego ograniczenia co do możliwości dochodzenia roszczeń w postaci rocznego terminu oraz dodają że „koszty z tytułu ustanowienia pełnomocnika, ponosi Skarb Państwa”.

Pismem z dnia 1 kwietnia 2016 r. Minister Finansów zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o zajęcie stanowiska co do zasadności i prawidłowości rozwiązań zawartych w tym projekcie dodatkowo prosząc o przekazanie informacji pozwalających oszacować skutki finansowe wejścia w życie projektu ustawy, w szczególności liczby osób, które mogłyby uzyskać odszkodowania i zadośćuczynienie oraz o podanie wysokości przeciętnego odszkodowania.

Pismem z dnia 15 kwietnia 2015 r. Minister Sprawiedliwości przekazał Ministrowi Finansów informacje na temat dotychczasowego funkcjonowania przepisów ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego poczynawszy od roku 2008 w zakresie liczby przyznanych odszkodowań za poniesioną szkodę i zadośćuczynień za doznaną krzywdę oraz łącznej i przeciętnej ich wysokości w poszczególnych latach. Jednocześnie Minister Sprawiedliwości poinformował Ministra Finansów, iż przedstawi on opinię Przewodniczącemu

Komisji Ustawodawczej Senatu RP w przedmiocie zasadności i prawidłowości rozwiązań zawartych w projektowanej ustawie.

Należy mieć na uwadze, iż wprowadzenie rozwiązań zaproponowanych w senackim projekcie spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa w części 15 Sądy powszechne związane ze wzrostem wydatków sądów przeznaczonych na wypłatę odszkodowań Skarbu Państwa. Wielkość tych skutków jest nieznana z uwagi na trudności związane z brakiem danych co do liczby osób uprawnionych do ubiegania się na podstawie projektowanej regulacji o odszkodowanie i zadośćuczynienie jak i wysokości przyznanych odszkodowań, które są wynikiem decyzji sądu. Z danych przedstawionych przez Ministra Sprawiedliwości wynika, że przy utrzymującej się w ostatnich latach na stałym poziomie liczbie osób jakim przyznano odszkodowanie z mocy ustawy (w 2012 r. – 379 osób, 2015 r. – 388 osób) blisko dwukrotnie wzrosła średnia wysokość zasądzonych odszkodowań i zadośćuczynień (w 2012 r. – 30,6 tys. zł, 2015 r. – 56,8 tys. zł). W konsekwencji z roku na rok rosną koszty funkcjonowania niniejszej ustawy (w 2012 r. – 11,6 mln zł, 2015 r. – 22 mln zł).

Minister Finansów nie jest w stanie odnieść się do skutków finansowych projektowanej ustawy. Z uwagi na charakter sprawy stanowisko powinna przyjąć Rada Ministrów.

Jednocześnie mając na uwadze bezpieczeństwo procesowe, ochronę interesów Skarbu Państwa, a z drugiej strony osób wobec których wykonano orzeczenia – zasadne jest aby zachować ramy czasowe, w których można wystąpić o odszkodowanie. Proponuje się aby z jednego roku termin ten wydłużyć do dwóch lat.

Do wiadomości

Pan
Patrik Jaki
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości

Z poważaniem,

Przewodnicząca Ministra Finansów
PODSEKRETARZ STANU
Manna Maiszczyk

ku 85/16

MINISTER
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Warszawa, dnia 31 marca 2016 r.

DUS.I.0700.30.2016.BB

Pan
Stanisław Gogacz
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

Odpowiadając na wystąpienie Pana Przewodniczącego, z dnia 30 marca br. znak: RPS/KU-034/109/I/16, w sprawie sporządzenia opinii w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (druk senacki nr 109), uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Przepisy ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1583) nie leżą w gestii Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W sprawie przepisów wymienionej ustawy właściwym jest Ministerstwo Sprawiedliwości.

W związku z powyższym wystąpienie Pana Przewodniczącego w sprawie sporządzenia opinii w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych w projekcie ustawy o zmianie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (druk senacki nr 109) zostało przekazane zgodnie z właściwością Panu Zbigniewowi Ziobrze Ministrowi Sprawiedliwości Prokuratorowi Generalnemu.

Z wyrazami szacunku

MINISTER
z up.
Marcin Zieleniecki
POSEKRETARZ STANU